

V Praze, 25. srpna 2021

Oponentský posudek k bakalářské práci:

Jana Medved'ová: „Moderné otroctvo“: Súčasná situácia zahraničných pracovníčok v domácnostiach v krajinách Zálivu

Studentka si pro svou bakalářskou práci vybrala zajímavé a aktuální téma zahraničních pracovníků v domácnosti ve státech Perského zálivu. Konkrétně si pokládá výzkumnou otázku, zda můžeme jejich situaci nahlížet prizmatem „moderního otroctví“, jak ji často označují mezinárodní lidskoprávní organizace.

Ve čtivém úvodu autorka čtenáře dovedně vtahuje do tématu a pečlivě představuje, co je na následujících řádcích čeká. Skvěle přitom ukazuje i relevanci celé práce. Ta se na jedné straně odvíjí od osobního pozorování při pobytu v Kuvajtu, kdy si všímala odlišného přístupu místních k ní samotné a k ženám asijského původu. Vlastní zkušenost autorky je zároveň podložena daty. Dokládá, že v mnohých zemích Zálivu tvoří zahraniční pracovníci a pracovníce téměř polovinu obyvatel, velkou část z nichž jsou právě ženy zaměstnané v domácnosti přicházející často z asijských zemí. Zároveň je možné dohledat množství zpráv o porušování jejich práv. Úvod také práci situuje do dostupné české, slovenské i anglicky psané literatury, přičemž pouze nevyjmenovává relevantní výzkum, ale ukazuje, jak na něj její práce navazuje a jak s ním pracuje.

Aby mohla autorka odpovědět na výzkumnou otázku, tedy zda skutečně můžeme na podmínky zahraničních pracovníků v domácnosti nahlížet jako na moderní otroctví, nejprve v první a druhé kapitole velmi pečlivě koncept moderního otroctví definuje a stanovuje jeho ukazatele. Pomáhá si přitom i ohlédnutím za fenoménem tradičního otroctví v regionu, díky čemuž může ukázat, jak se otroctví historicky proměnilo – i to, že jeho podstata v některých ohledech přetrvává. Další kapitoly potom zkoumají (často drastické) formy porušování lidských práv pracovníků, jak jsou zachycené jimi samotnými, médií a mezinárodními organizacemi, i strukturální podmínky, které je umožňují. Práce tak dostává širší záběr, než by samotná výzkumná otázka mohla napovědět. Částečně se přitom dotýká i globální úrovně problému, kde nerovnosti mezi zeměmi vykonávání práce a zeměmi původu pracovníků vytváří nabídku i poptávku po migraci a zároveň vedou k malé motivaci zúčastněných stran po řešení situace.

Práce podle mého názoru v mnoha ohledech převyšuje požadavky kladené na bakalářskou práci. Autorka ukázala, že dokáže samostatně a kreativně uvažovat na teoretické rovině, když definuje moderní otroctví, a uplatnit toto porozumění v bohaté empirické analýze. Výsledkem je kvalitní práce, která působí (až na závěr práce, viz. níže) jako promyšlený celek. Také bych chtěla vyzdvihnout to, že autorka v průběhu jejího vypracování ukázala nejen značné nadšení pro téma a výzkum, ale i schopnost samostatně na něm pracovat a důkladně zpracovat velké množství zdrojů.

Právě v posledním zmíněném je asi možné hledat příčinu hlavního nedostatku práce. Studentka se pustila do velmi ambiciózního projektu, který někdy zachází do značných detailů, na úkor práce jako analytického celku. To je vidět zejména v jejím závěru, který je bohužel příliš stručný a nedokáže svázat celou práci dohromady a dobře shrnout hlavní argumenty, které autorku vedou k závěru, že skutečně o moderním otroctví můžeme mluvit. Ačkoliv autorka velmi dobře koncept a jeho ukazatele definuje a následně s ním v textu pracuje, svou argumentací čtenáře ne vždy dobře provází a místy nechává na nich, aby četli mezi řádky. Pro

příští práce bych doporučila, aby se více soustředila na hlavní linku argumentace – tj. nejen, aby v kapitolách důsledně uváděla množství informací, které ukazují např. na vykořisťování, ale také poskytla svou vlastní analýzu toho, proč právě na základě těchto informací můžeme tvrdit, že se o vykořisťování skutečně jedná. Autorce bych tedy doporučila více si věřit a nebát se takovou analýzu čtenářům nabídnout, neboť má skutečně dostatečné množství empirického materiálu, o který se může opřít. Nejvíce tato analýza chybí právě v závěru práce. Chybělo mi také lepší zdůvodnění, jak autorka postupovala při shromažďování empirického materiálu (tj. jak hledala zprávy napříč různými kanály od zpravodajství přes sociální sítě až po platformy jako WhatsApp), ve kterém spočívá značný přínos práce. Bakalářská práce zároveň trpí některými menšími, především formálními, nedostatky (na mnoha místech textu vypadlo písmeno „z“, a některé odstavce jsou jinak odsazeny než jiné, ačkoliv není zřejmé, proč).

I přes zmíněné nedostatky se domnívám, že tato práce ukazuje na autorčinu silnou schopnost samostatně a kriticky obsáhnout palčivý výzkumný problém a zpracovat množství primárních i sekundárních zdrojů. **Doporučuji proto práci k obhajobě a navrhuji klasifikaci výborná.**

Tereza Jermanová, Ph.D.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'TJ' with a flourish, on a light-colored background.